

Sygn. akt I C 106/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – SSR Lidia Kopczyńska

Protokolant - Ewelina Goryszewska

po rozpoznaniu w dniu 17 sierpnia 2016 r. w Ciechanowie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. B.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

orzeka

1. powództwo oddala;
2. nie obciąża powódki kosztami procesu.

Sygn. akt I C 106/16

UZASADNIENIE

Powódka K. B., reprezentowana przez radcę prawnego D. G., w pozwie z dnia 27 stycznia 2016 r. wnosila o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. na jej rzecz kwoty 30 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty. Ponadto wnosila o zasądzenie kosztów procesu.

Jako podstawę swojego roszczenia powódka wskazała art. 446 § 4 k.c.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że w dniu 16 maja 2012 r. w miejscowości K. M. K. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ten sposób, że w trakcie jazdy na lewoskrętnym łuku drogi, nie zachowując należytej uwagi i ostrożności oraz kierując samochodem z prędkością nie zapewniającą panowania nad pojazdem, bez uwzględnienia warunków w jakich ruch się odbywał, nie wykonał prawidłowo manewru skrętu w lewo, zjechał z jezdni na jej prawe pobocze, uderzył prawym przednim narożem w/w pojazdu w pobliskie drzewo, w wyniku czego śmierć poniósł siedzący obok pasażer M. B. (1).

Wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w W. z dnia 1 sierpnia 2013r. M. K. został uznany za winnego czynu z art. 177§2 k.k.

Pojazd, którym kierował sprawca czynu, w dacie zdarzenia korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej z (...).

(...)A. działające w imieniu powódki, pismem z dnia 31 marca 2015 r. zgłosiło stronie pozwanej roszczenie o wypłatę 20 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią wnuka powódki. Pozwany decyzją z dnia 7 kwietnia 2015 r. odmówił wypłaty świadczenia.

Powódka jest babcią poszkodowanego, który w chwili zdarzenia miał 29 lat a powódka 91 lat. W chwili zdarzenia nie mieszkali razem, jednakże powódka od chwil narodzin wnuka uczestniczyła w opiece nad nim, a od chwili gdy jego rodzice się rozstali, opiekowała się nim cały czas. Powódka była dymna z wnuka, który uczestniczył w misji w Afganistanie. Zmarły miał plany na przyszłość, zamierzał zawrzeć związek małżeński. Wiadomość o śmierci wnuka wstrząsnęła powódką. Powódka w dalszym ciągu wspomina wnuka i wspólnie przeżyte lata, nadal nie przeboleła jego śmierci i nie potrafi dojść do siebie po tragicznym wydarzeniu. Zerwanie tej więzi na skutek wypadku komunikacyjnego spowodowało ból i zrodziło poczucie krzywdy u powódki, które powinno być wyrównane wypłatą zadośćuczynienia. Żądanie wypłaty odsetek od dnia 8 kwietnia 2015 r. podyktowane jest faktem, że decyzja pozwanego odmawiająca wypłaty świadczenia została wydana w dniu 7 kwietnia 2015 r., jako kończąca proces likwidacji szkody.

Pozwany (...) S.A., reprezentowany przez radcę prawnego W. R., w odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Nie przecząc faktom związanym z wypadkiem i jego skutkom, a dotyczącym śmierci wnuka powódki – M. B. (1), na skutek obrażeń odniesionych w wypadku komunikacyjnym spowodowanym przez sprawcę, który był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej u pozwanego, pozwany stwierdził, iż nie ma podstaw prawnych do spełnienia żądań powódki. Powódka nie popadła w chorobę, nie wystąpiły także inne negatywne dla niej skutki wynikające ze śmierci wnuka. Powódka odczuwała żal, co jest naturalnym odczuciem po śmierci osoby bliskiej, ale nie oznacza, że zaszły okoliczności szczególne uzasadniające wypłatę zadośćuczynienia, a ponadto nawet w przypadku uznania zasadności roszczenia, to jej żądanie jest wygórowane co do kwoty.

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu w dniu (...) w miejscowości K. M. K. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ten sposób, że w trakcie jazdy na lewoskrętnym łuku drogi, nie zachowując należytej uwagi i ostrożności oraz kierując samochodem z prędkością nie zapewniającą panowania nad pojazdem, bez uwzględnienia warunków w jakich ruch się odbywał, nie wykonał prawidłowo manewru skrętu w lewo, zjechał z jezdni na jej prawe pobocze, uderzył prawym przednim narożem w/w pojazdu w pobliskie drzewo, w wyniku czego śmierć poniósł siedzący obok pasażer M. B. (1). Wyrokiem Wojkowego Sądu Garnizonowego w W. z dnia 1 sierpnia 2013r. M. K. został uznany za winnego czynu z art. 177§2 k.k. (dowód: kserokopia aktu zgonu k. 149v akt, kserokopia wyroku k. 9-10 akt).

Sprawca wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w (...) S.A. (okoliczność bezsporna).

M. B. (2) urodził się w dniu (...), a zmarł w dniu 16 maja 2012 r. W chwili śmierci był kawalerem, zmarł mając 29 lat. M. B. (1) był zawodowym żołnierzem, brał udział w misji w Afganistanie. Poszkodowany miał plany życiowe, zamierzał wkrótce ożenić się. Po jego śmierci pomocy psychologicznej wymagały siostra L. K. ze swoim mężem, matka B. B. i narzeczona M. B. (3) (dowód: kserokopia odpisu aktu zgonu k. 149 v akt, oświadczenie psychologa k. 162 akt).

K. B. była babcią M. B. (1). W chwili śmierci wnuka powódka miała 91 lat. Powódka mieszka razem z córką. K. B. nie mieszkała razem z wnukiem, chociaż z M. B. (1) łączyła ją silna więź emocjonalna. Powódka była związana uczuciowo z wnukiem, opiekowała się nim w jego dzieciństwie. Po jego śmierci powódka nie korzystała z pomocy psychologa. Wiadomość o jego śmierci była dla powódki szokiem, odczuwała ból i tęsknotę przez kilka miesięcy od śmierci wnuka. Powódka stopniowo odzyskiwała stabilizację emocjonalną, jednakże do chwili obecnej tęskni za nim (dowód: zeznania powódki k. 268-271 akt, świadka S. B. k. 260-261 akt).

(...) S.A. działające w imieniu powódki, pismem z dnia 31 marca 2015 r., zgłosiło stronie pozwanej roszczenie o wypłatę 20 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią wnuka powódki. Pozwany decyzją z dnia 7 kwietnia 2015 r. odmówił wypłaty świadczenia (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, a w szczególności: kserokopii wyroku k. 9-10 akt, korespondencji z ubezpieczycielem prowadzonej w imieniu powódki k. 11-15 akt, kserokopii KRS k. 22-28 akt, kserokopii akt ubezpieczyciela k. 31-243 akt oraz zeznań świadka S. B. k. 260-261 akt, zeznań powódki K. B. k. 268-271 akt.

Sąd uwzględnił zebrane w sprawie dokumenty, ich prawdziwość nie była przez strony kwestionowana i nie budzi wątpliwości.

Sąd za wiarygodne uznał zeznania powódki i świadka S. B., były one bowiem logiczne i spójne. Opisywane przez powódkę i świadka przeżycia związane ze śmiercią M. B. (2) wskazywały na silny związek emocjonalny powódki z poszkodowanym, jednakże nie wynikało z nich iż śmierć M. B. (1) wpłynęła nadzwyczaj traumatycznie na jej funkcjonowanie.

Sąd zważył, co następuje:

Nie ulega wątpliwości, iż pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. odpowiada w zakresie odpowiedzialności OC sprawcy wypadku. Pozwany zresztą nie kwestionował podstawy swej odpowiedzialności w toku niniejszego postępowania, a jedynie twierdził, iż powódka nie popadła w chorobę, nie wystąpiły także inne negatywne dla niej skutki wynikające ze śmierci wnuka. Po upływie 4 lat od śmierci wnuka powódka odczuwa żal, co jest naturalnym odczuciem po śmierci osoby bliskiej, ale nie oznacza to, że zaszły okoliczności szczególne, wyczerpujące dyspozycję art. 446§4 k.c..

Zgodnie z art. 444 § 1 i § 2 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Z kolei w myśl art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 k.c. sąd uprawniony jest do przyznania poszkodowanemu w sytuacji, w której doszło do uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (zadośćuczynienie). Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (art. 446 § 4 k.c.).

Artykuł 446 § 4 k.c. jest reakcją ustawodawcy na konieczność zwiększenia ochrony ofiar zdarzeń kryminalnych. Przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego ma na celu zrekompensować krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 7 lipca 2009 r., II AKa 44/09, LEX nr 523973). Naruszenie prawa do życia w rodzinie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. W przypadku gdy uprawniony z art. 446 § 4 k.c. stał się osobą samotną, a z uwagi na wiek nie może już założyć rodziny, utrata osoby bliskiej ma zawsze charakter nieodwracalny (wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, niepubl.). Uprawnionymi do żądania kompensaty są wyłącznie członkowie rodziny zmarłego, przy czym muszą być to najbliżsi członkowie tej rodziny. Jest to węższy krąg podmiotów niż osoby bliskie, bo ograniczony do członków rodziny. Należy jednak sądzić, że obejmuje nie tylko małżonka i dzieci zmarłego, ale także innych członków jego rodziny, a więc krewnych, powinowatych lub osoby niepowiązane formalnymi stosunkami prawnorodzinnymi (np. konkubent, jego dziecko), jeżeli zmarły pozostawał z nimi faktycznie w szczególnej bliskości powodowanej bardzo silną więzią uczuciową (por. Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania...*, s. 268). Obejmie on także członków zastępczej rodziny, na przykład wnuka zmarłego, który był przez dziadka wychowywany (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1970 r., II CR 313/70, OSN 1971, nr 3, poz. 56). Judykatura przyjęła, że roszczenie najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c., które zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej, jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia o przyznanie stosownego odszkodowania z art. 446 § 3 k.c., które wymaga wykazania szkody majątkowej polegającej na znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny poszkodowanego, który zmarł

wskutek wynikłego z czynu niedozwolonego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2009 r., I PK 97/09, LEX nr 558566).

Przesłanką wymaganą do przyjęcia odpowiedzialności deliktowej poza wystąpieniem zdarzenia jest zaistnienie szkody niematerialnej powstałej w jej wyniku. Kolejną przesłanką konieczną dla przyjęcia odpowiedzialności deliktowej jest także występowanie związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem, a szkodą. Zgodnie z teorią przyczynowości adekwatnej związek przyczynowy zachodzi tylko wtedy gdy w zestawie wszystkich przyczyn i skutków mamy do czynienia jedynie z takimi przyczynami, które normalnie powodują określone skutki. Nie wystarczy więc stwierdzenie istnienia związku przyczynowego jako takiego wymagane bowiem jest stwierdzenie, że chodzi o następstwo normalne. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że związek przyczynowy jest kategorią obiektywną i należy go pojmować jako obiektywne powiązanie ze sobą zjawiska nazwanego "przyczyną" ze zjawiskiem określonym jako "skutek". Ustawodawca wprowadzając w art. 361 § 1 k.c. dla potrzeb odpowiedzialności cywilnej ograniczenie odpowiedzialności tylko za normalne (typowe, występujące zazwyczaj) następstwa działania lub zaniechania, z których szkoda wynikała, nie wprowadza pojęcia związku przyczynowego w rozumieniu prawnym, odmiennego od istniejącego w rzeczywistości. Ogranicza tylko odpowiedzialność do wskazanych w przepisie normalnych (adekwatnych) następstw. Istnienie związku przyczynowego jako zjawiska obiektywnego jest determinowane określonymi okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy i dlatego istnienie związku przyczynowego bada się w okolicznościach faktycznych określonej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2011 r. wydany w sprawie I CSK 475/10).

Ustalając kryteria zadośćuczynienia z art. 446 par. 4 k.c., należy wziąć pod uwagę art. 23 k.c. dotyczący naruszenia dóbr osobistych. Do świadczenia takiego mają prawo wyłącznie członkowie najbliższej rodziny (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, G.Prawna 2011/29/15). Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. nie jest zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesienia szkody majątkowej, a jego celem jest kompensacja doznanego krzywdy, a więc złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym jego sytuacji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 9 listopada 2012 r., I ACa 1018/12, LEX nr 1236698).

Należy zważyć, iż zgodnie z zasadami obowiązującymi w procedurze cywilnej ciężar gromadzenia materiału procesowego spoczywa na stronach (art. 232 k.p.c., art. 3 k.p.c., art. 6 k.c.). Art. 6 k.c. określa reguły dowodzenia, to jest przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Przy czym Sąd nie ma obowiązku dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności sprawy. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996 r., sygn. akt I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7 poz. 76).

W myśl zatem ogólnych zasad to na powódce spoczywał ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających jej roszczenie. W świetle powyższych rozważań, a także ustalonego stanu faktycznego, brak jest podstaw do uwzględnienia roszczenia powódki. Przesłankami odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym jest powstanie szkody, zdarzenie z którym ustawa łączy odpowiedzialność odszkodowawczą danego podmiotu oraz związek przyczynowy pomiędzy szkodą, a powstałym zdarzeniem. Materiał dowodowy w niniejszej sprawie jednoznacznie wskazuje na brak związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem, a powstałą szkodą. K. B. była babcią M. B. (1), jednakże nie mieszkała razem z poszkodowanym, a tylko spotykała się z nim okazjonalnie. Zarówno powódka jak i poszkodowany mieli swoje rodziny – którzy pozostawali z nimi w najbliższym kręgu rodzinnym i z którymi prowadzili gospodarstwo domowe. Powódka nie udowodniła jakie skonkretyzowane jej dobro osobiste zostało naruszone w okolicznościach przedmiotowej sprawy. Więzy rodzinnej nie można automatycznie zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, a jej zerwanie do naruszenia tych dóbr. Nie wystarczy abstrakcyjne wskazanie więzi rodzinnej oraz prawo do życia w rodzinie. Dobro osobiste powinno być skonkretyzowane w okolicznościach konkretnej sprawy. Osoba dochodząca roszczenia w trybie art. 446§4 k.c. powinna wykazać istnienie więzi stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie. Poszkodowany i powódka nie pozostawali w bezpośrednim uzależnieniu od siebie w sprawach

życia codziennego. Nie byli też zależni od siebie finansowo. Pozostawali w dobrych stosunkach, jednakże nie była to taka zażyłość jak pomiędzy członkami rodziny prowadzącymi wspólne gospodarstwo domowe. Powódka nie pozostała osamotniona na skutek śmierci wnuka, w dalszym ciągu zamieszkuje razem z córką. Z okoliczności sprawy nie wynika, aby nasilenie deklarowanych odczuć powódki przekraczało nasilenie zaburzeń naturalnego procesu żałoby. Powódka nie korzystała ze wsparcia psychologicznego ani pomocy psychiatrycznej. Upływ czasu od powstania krzywdy wynikłej z naruszenia dóbr osobistych ma istotne znaczenie z punktu widzenia celowości i zakresu zastosowanych środków ochrony, które mają za zadanie zniwelowanie ujemnych doznań związanych z naruszeniem dóbr osobistych. W tym kontekście moment powstania krzywdy oraz czas jej trwania mają znaczenie dla rozmiaru zadośćuczynienia. Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie potwierdziło wystąpienia u powódki po śmierci M. B. (1) szczególnych okoliczności, które uzasadniałyby przyznanie zadośćuczynienia. Jak przyznała sama powódka śmierć wnuka nie wywołała u niej rozstroju zdrowia objawiającego się zaburzeniami psychicznymi czy chorobą psychiczną. Śmierć wnuka była dla powódki przeżyciem traumatycznym, jednakże nie korzystała ona ze wsparcia psychologicznego, takiego jakie zostało zapewnione najbliższym członkom rodziny. Tym samym należy uznać, iż brak jest przesłanki odpowiedzialności pozwanego - w postaci braku szkody tj. wystąpienia u powódki dolegliwości psychicznej związanej ze śmiercią osoby szczególnie bliskiej. Jest oczywistym, że śmierć osoby bliskiej jest dużym stresem, zwłaszcza nagła i niespodziewana. Jednakże zachowanie powódki po śmierci wnuka było normalnym zachowaniem w procesie żałoby po śmierci osoby bliskiej. Powyższe okoliczności skutkowały oddaleniem powództwa.

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 102 kpc uznając, iż w niniejszej sprawie zachodzi szczególna okoliczność uzasadniająca odstąpienie od obciążenia strony powodowej kosztami procesu ze względu na trudną sytuację majątkową powódki oraz jej przekonaniu o słuszności roszczenia.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 8 stycznia 2013 r. (I ACa 697/12, LEX nr 1281107) wskazał, że do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zalicza się np. charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, do drugich - sytuację majątkową i życiową strony, z zastrzeżeniem, że nie jest wystarczające powołanie się jedynie na trudną sytuację majątkową.

Z tych względów Sąd orzekł jak w wyroku.

(...)